



VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA

VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

IZ VRŠNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravišтво v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Prvi maj!

Prvi maj, maj pomladi, obnovljenja in vstajenja narave, čas cvetenja in svatbe prirode je praznik vseh ponižanih in razžaljenih. Prvi maj je praznik onih milijonskih mas, ki se bore za svoj vsakdanji kruh, za svoje človečanske pravice. To je praznik Dela. Mi vojni invalidi, vojne vdove in sirote smo med onimi, ki so nas razžalili, ki so nas ponižali. Zato je to tudi naš praznik in mi ga praznujemo solidarno z milijoni. Prvi maj sicer ni naš up obnovljenja naše zgubljene mladosti, zgubljenih udov, pač pa je up, da se naše ponižanje spremeni v zadovoljenje.

Dogodki zadnjih dni nam jasno pokažejo,

Usodepolni člen.

Naš invalidski zakon se regulira s finančnim zakonom. Isti mu more dati podlago za udeležitev, ali pa vzeti vsako možnost, da je zakon. Že večkrat smo pisali in povdarjali, da je treba invalidskemu zakonu finančne podlage, sicer je iluzoren.

Kaj nam pomagajo, če imamo v invalidskem zakonu navedene razne stvari, ki se pa ne morejo izvesti, ker ni sredstev.

Saj smo imeli tudi po starem zakonu določene mesečne pokojnine, pa so se tako nerodno izplačevale, in država dolguje vojnim žrtvam velike svote. Kaj so nam pomagale vse prošnje za podpore ali povrnitev raznih stroškov, ko je bil naš invalidski odsek vedno brez finančnih sredstev.

Dobili smo nov invalidski zakon, toda z njim še nismo dobili naših pravic. Zanašali smo se pa, da sedaj, ko se smatra naše vprašanje za urejeno, da bo tudi bolj trdno in stalno ter zboljšano.

Toda letošnji finančni zakon nam daje slabe tolažbe. Naše vprašanje se kaže v slabši luči kot je bilo do sedaj. Radi pomanjkanja kreditov, ki jih je prezrl finančni zakon se ukinjujejo razne pravice, zmanjšuje uprava in invalidski zavodi. Na vseh straneh bomo prizadeti.

Invalidski zakon nam po svojem bistvu itak ne nudi drugega zboljšanja kakor neko malenkost pri pokojninah.

S težkimi upi pričakujemo, kdaj se bodo udeležile tolažbe, ki jih prinese nova regulacija pokojnin, ki bi se morala pričeti s 1. aprilom t. l.

Prevedbe po novem zakonu so celo stvar zavlekle tako, da še nihče do sedaj ni bil deležen kakšnega zboljšanja.

Pazljivo smo zasledovali borbo v parlamentu za novi budžet, toda nismo mogli imeti ingerence, da bi se v njem zavzeli za izposlovanje dovoljnih sredstev našemu invalidskemu zakonu.

Popolnoma smo bili prepuščeni v milost in nemilost naših državnih krmilarjev. Navdajal pa nas je vedno pesimizem z ozirom na jedro invalidskega zakona, ki obstoji v tem, da deli premožnejše od siromašnih. Med tem je postavljena tehtnica, katere jeziček regulira finančni zakon. Bali smo se, da bomo slabo odtehtani, toda menda se nismo motili. Že predniki splošnih ukinitiv, redukcij in zmanjševanj v vseh državnih potrebah, so nam dajali slabe nade. Danes pa vidimo, da smo še bolj udarjeni kot smo pričakovali.

Finančni zakon je bil službeno obelodanjen. V njem pa smo zagledali usodepolni člen. Člen

da se nas prezira povsod, da se nas celo vara. To bridko spoznanje mora v nas vzbuditi ogorčenje in nam brez besed povedati kdo smo v resnici in kam spadamo. Prvi maj praznujejo vsi delavci. Ta praznik je znak protesta proti izkoriščanju delavnih slojev, on je bojna napoved vsem, ki teptajo dostojanstvo človeka. In mi vojni invalidi, vojne vdove in sirote smo najbolj izkoriščani, naše dostojanstvo človeka je najbolj teptano.

Zato je Prvi maj tudi naš praznik!

Naj živi Prvi maj, praznik Dela, dan protesta izkoriščanih!

289! Par stavkov in invalidski zakon je postal za nas v marsičem mrtev papir.

Tehtnica med siromašnimi in premožnejšimi se je pošteno nagnila v škodo zadnjih.

Položaj naših vojnih žrtev med siromašnostjo in nesiromašnostjo določuje mera neposrednih (indirektnih) davkov.

Tako smo imeli do sedaj siromašne one, ki ne plačujejo več kot 30 Din neposrednih davkov brez doklad. Usodepolni člen 289 novega finančnega zakona pa je to mero obrnil precej na slabše. Pravi namreč sledeče:

Za siromašne v smislu invalidskega zakona se smatrajo one osebe, ki ne plačujejo več kot 30 Din neposrednih davkov z vsemi dokladi, izvemši invalidski davek, komorne doklade in samoupravne doklade.

Torej poprej se doklade niso vštevali, sedaj pa se bodo.

Vprašanje nastane, kateri človek sploh ne plača pri nas toliko davka z dokladi? Omeniti je treba, da se tudi osebna dohodnina kakor vidimo iz raznih odločb, šteje med neposredne davke. Že naši dnevni listi so prinesli vesti, da je novi finančni zakon postavil bazo med siromašnimi in nesiromašnimi vojnimi žrtvami 1 Din 85 p neposrednega davka. To mero bi si mogli tolmačiti na ta način za točno, da znašajo, kakor smo informirani, doklade veliko več kakor sami davek in že pri 1 Din 85 p plača davkoplačevalec toliko doklad, da vse skupaj presega 30 Din. Vsaj pri nas se nam trdi, da je tako.

Praksa, katero bodo morala zavzeti sedaj po novem finančnem zakonu sodišča, ki določujejo invalidske prejemke, bo pokazala jasno sliko.

In sedaj pogledimo vse posledice. Vojne vdove, sirote in drugi svojci dobivajo pokojnine samo pogojno ako so siromašni.

Invalidi ne dobivajo, ako niso siromašnega stanja nobenih doklad za ženo in deco.

Pa tudi pri raznih drugih bonitetah, po invalidskem zakonu n. pr. zdravljenju, podeljevanju orodja in podpor itd. je stavljen pogoj siromaštva.

Jasno je, da bodo vsi nesiromašni od vsega tega odklonjeni. Misliti je treba, da pri nas vsak obrtnik in vsak posestnik malega zemljišča plača z dokladi nad 30 Din neposrednega davka.

»Ratni invalid« piše, da v Jugoslaviji danes tudi oni, ki so potrebni kruha, plačujejo več kot 30 Din neposrednega davka z dokladi.

Med drugim pa pravi, da je to storil bivši minister g. dr. Stojadinović pred svojim od-

hodom iz ministrskega fotelja, kakor da bi se bal, da ga invalidi ne bodo zadostni pomnili, zato je hotel z eno gesto urezati svoje ime v njihovo spominsko knjigo. In ko so ga skovali, mi smo mogli mi invalidi, ali naše udruženje preprečiti tak udarec? Mi nismo mogli niti v borbi za naš invalidski zakon uveljaviti svojih zahtev, ker se nas niti v svojem lastnem vprašanju ni dovolj vpoštevalo, popolnoma nobene besede pa ne moremo imeti v državnem gospodarstvu. In ker je invalidski zakon odvisen od vsakokratnega proračuna, je naše vprašanje vedno nesigurno in v rokavi naših vsakokratnih politikov. Invalidski zakon je iluzoren.

Precej krivde pa gre na tem, da je prišel naš svet usodepolni člen zastopnikom našega naroda.

Kdor je čital časopise in časila, ko se je vršila debata o proračunu v parlamentu, moral je opaziti, da so bile seje po večini prazne. Govorili so bili praznim klopem. Poslanci so se peljali domov, ali pa na shode prepričevati narod o raznih političnih nazorih.

Med tem pa se je v parlamentu poleg spanja stvarjal državni budžet, ki ga bo čutil trpin, davkoplačevalec, posebej pa še vojni invalid.

Sedanji položaj naj bo tudi opomin našemu udruženju, da v usodepolnih državnih vprašanjih ne bo smelo več samo pričakovati, temveč stopiti v stik v vsakem slučaju z raznimi faktorji ter varovati naše pravice, ki so bile in bodo še večkrat v nevarnosti, tudi če se ne bo govorilo direktno o invalidskem vprašanju. Ne koristi nam prav nič, da se med važnimi dogodki samo reorganizujemo kakor diktira zakon, ker naša organizacija je v notranjosti dovolj popolna, zato jo napravimo samo močno.

Ali se bomo sedaj vdali v usodo in pričakovali še nadaljnih udarcev? Nikakor ne. Mi moramo najprej izvojevati vsaj ono, kar nam sedaj določa invalidski zakon.

Govorimo že o reviziji, pa niti zakona še nimamo, saj še ne vemo kakšen da je. Invalidski zakon se še ni pričel izvajati, pa se je že pričel krhati.

Kakor se nam poroča, je naš središnji odbor zavzel korake proti usodepolnemu členu. Predsednik je najprej posetil ministra za socialno politiko z zahtevo, da se prepreči udeležitev tega člena. Dobil je obljubo, da se bo g. minister zavzel za to vprašanje.

Vendar pa se moremo v današnjih časih zanašati pred vsem na sebe.

Tako kakor se regulira sedaj naše vprašanje, bo za nas pogubno. Mesto naprej, gremo vedno nazaj.

Kakor vidimo, potrebujemo vedno bolj močne organizacije.

Zadruga.

Naša invalidska zadruga »Vzajemna pomoč v Ljubljani« je sklicala na dan 14. aprila t. l. svoj prvi redni občni zbor. Ta dan zvečer ob 7. uri se je zbralo v čitalnici invalidskega doma precej zadružnih članov in tudi z dežele je bilo nekaj navzočih.

Ker je bil predsednik tov. Marinko zadržan, je otvoril občni zbor podpredsednik tov. prof. Modic. Verifikacijski odsek, ki se je izvolil, je ugotovil, da je bilo osebno in s pooblastili zastopanih 126 deležev. Ker zadruga v svojem razvoju še nima posebno dosti članov, je bilo to število navzočih glasov precejšnje, tako da se vidi, da se članstvo zanima za naš za-

družni pokret. Videlo pa se je, da obstojata med člani zadruga nekako dve struje, ki hočeta med seboj ugotoviti pravilno naziranje glede notranjosti zadruga in njene gospodarske podlage. Lahko se omeni, da izhaja to naziranje iz prerekanja med zadrugo in izvršnim odborom, ki obstoji glede predaje monopolskega fonda. Izvršni odbor je napravil po sklepu kongresa odtegljaj od zadnjega monopolskega fonda, ki ga je upravičen pridržati za organizacijo, vendar pa ga misli votirati v zadrugo v tej obliki, da kupi svojim podružnicam deleže. Temu se pa zadruga protivi, češ, da izvršni odbor k temu ni bil upravičen iz monopolskega fonda. To nasprotstvo bi se skoro gotovo poravnalo na združenem občnem zboru, ker je odsek, ki ga je določil zadnji občni zbor izvršnega odbora našel skupni predlog v smislu poravnave ter ga misli staviti.

Toda ta dan na združenem občnem zboru žal ni moglo priti do tega predloga, pač pa je

nastalo drugo prerekanje, ki je bilo vzrok prekinitev občnega zbora. Krivi so temu 3 člani, celo iz zadruga odbora, da niso storili svoje dolžnosti in poravnali deležev.

Iz uprave zadruga je zahtevalo par članov, da se ne sme smatrati enega člana v nadzorstvu več za odbornika, ker je prepozno plačal delež.

Nasprotno so zahtevali nekateri drugi navzoči isto glede 2 članov uprave.

Iz teh zahtevkov se je pokazalo, da si stojita v prerekanju nasproti ravno oni dve struji, pri katerih smo že omenili, da nastaja nasprotujoče si naziranje glede monopolskega fonda.

Predsednik je dal na glasovanje predloge za nepriznanje vseh 3 članov in občni zbor je bil za to.

Zato je moral predsednik s to motivacijo, da je bilo na ta način delo odbora iluzorno in brez podlage do pojasnitve in nadaljnjih ukrepov občni zbor prekiniti.

ako bi se na ta način gibalo v Beogradu, da bi bili danes v marsičem na boljšem. Naša delegata sta v dotičnem kritičnem času z začudenjem zaznamovala tam doli precejšnje mrtvilo, ki je imelo mogoče tudi svoj pomen.

Mi smo daleč od tam, kjer se rešujejo vsa naša vprašanja in tem bolj daleč smo postali sedaj, ko nam je pravilnik prinesel popolni prenos vseh najmanjših agend v ministrstvo.

Slutili smo še marsikaj, odkar imamo invalidski zakon in zapazili pravočasno, kje nam preti nevarnost, to je ravno oni pasus v invalidskem zakonu, katerega je tako neusmiljeno omogočil sedanji finančni zakon. Saj smo pisali in pripovedovali ob vsaki priliki, nismo pa tudi pozabili poslati poziv tja doli naši centrali o tem in še marsičem drugem.

Tako še danes čakamo odgovora — ker Beograd je daleč — in mi ne moremo biti vedno tam.

Ali smo pa potem mi krivi?

Naposled so se nas iznebili.

Trn v peti smo bili vsi, posebno pa prečanske vojne žrtve državniki v Beogradu. To smo znali in čutili, vendar verjeti nismo mogli. Saj smo vendar državljani slovanske države, kakor se neprestano povdarja: naše države in da smo vsi »prečani« in oni iz Srbije bratje in en narod, ki mora tudi bratsko pomagati drug drugemu.

Invalidski zakon so kovali dolgo vrsto let. In ko so ga skovali, žalostnega, kakor je, so znali že naprej, da je še bolj žalosten, nego smo mi sami mislili. Glejte, pa je ta invalidski zakon, ki zvišuje nekoliko invalidnino od sedanjega, začasnega postal prazen zvok. Kajti, vnesli so pod parlament finančni zakon, kjer stoji tudi neka neznatna točka, samo nekoliko besedi obsegajoča, ki pa vse tiste določbe o invalidnini skoro uničuje. Podrobno o tem govorimo v posebnem članku in naj si ga naši naročniki dobro prečitajo.

Ta finančni zakon je sprejela in uveljavila vlada R.R. Ta pa ni vzrok, da bi samo o dveh politikih govorili. Nikakor ne. Bila sta tako malo vnetja za invalidsko bedo kakor drugi njuni predniki. Nikomur ni bilo mar za nas vojne žrtve. Vsem se je šlo znižati kolikor mogoče izdatke za vojne žrtve in zvišati državljanom davek pod imenom za vojne žrtve (invalidski davek). Pezo in strahote pohabljenih življenj in uničenih eksistenc naj nosi vsak sam, država več ne more.

To je vsebina vsega »delovanja« narodnih zastopnikov v parlamentu, pa najsibodo na ministrskih foteljah ali na opozicijskih klopih parlamenta. Tu ni izgovorov. Invalidom se je na zvit način vzelo še tisto malo, kar se je na videz dalo. To je redukcija z enim mahom. Nobenih komisij ni bilo treba, temveč samo par stavkov.

Ne samo gg. Pašić in pa Radić, krivi so indirektno tudi vsi ostali, pa najsibodo stranke katerekoli. Kajti malo, proketo malo smisla so imeli za invalidsko bedo. Sedem let je bilo časa dovolj, da bi pokazali nasprotno, saj so bili že vsi na krmilu. To je bilo med tem, ko čitamo o razmetavanju in izkoriščanju državnih milijonov.

Potem pa naj še kdo kriči o konsolidaciji naroda. Tu je dokaz tega v praksi. Dokaz pri najrevnejših in najbednejših. Davno je že čas, da bi se zjednačili zakoni in zjednačili davki. Sedem let plačuje slovenski del »velikega« Jugoslovenskega naroda več. Tega pa finančni zakon ni hotel enakomerno urediti.

Znebiti ste se nas hoteli in to ste storili gospoda, ali samo za eno leto. Tedaj bo drug finančni zakon.

Ne samo naš središnji odbor, kateri je v prestolici, kjer se odigravajo take stvari in ki ga hočemo v bodoče poklicati bolj na stražo, tudi vsi drugi odbori bomo aktivni, da se take stvari ne bodo dogajale preko nas.

Naše stališče.

Upravičeno je vzbudil med našimi invalidi ogorčenje neosnovani napad v nekem ljubljanskem dnevniku, vendar smo bili mnenja, da bomo šli preko tega, ne oziraje se nanj. Saj ve vsak invalid, da so osebne mrznje največkrat povod nepremišljenim dopisom, izjavam, obdobjem itd. Taki pojavi so tudi dokument duševnih in moralnih lastnosti posameznika, ki se z njimi samo razgali, škodovati pa ne more.

Dobili smo od raznih podružnic vprašanja o tem ter smo vsled tega prisiljeni, da odgovorimo. Najmarkantnejša od vseh so sledeča vprašanja, katera tu objavljamo in nanje tudi takoj odgovarjamo.

Eno vprašanje se glasi:

»Ali je Izvršnemu odboru znan apel »naprednih invalidov«, priobčen v dnevniku »Jutru« s katerim se pozivljajo naši napredni poslanci naj ne ukrenejo ničesar v prid vojnim žrtvam, dokler jih bo zastopal sedanji IO?«

Mi odgovarjamo: Znan nam je ta gnusni apel in smo tudi v zadnji številki nanj odgovorili, kolikor se nam je sploh zdelo potrebno

nanj odgovarjati. Podpis »napredni invalidi« je samo zloraba tega imena.

Druge podružnice vprašujejo kakšno stališče zavzema IO napram apelu nekih »naprednih invalidov« in kaj namerava v tej zadevi storiti v varstvo interesov Udruženja in njegovih članov?

Na to odgovarjamo, da je to »apel« samo par ljudi ali morda celo samo dveh, ki iz osebne užaljenosti ne vedo kako bi se maščevali. Napredna javnost, oziroma poslanci pač ne bodo nasedli kar tako pod splošno firmo se skrivajočim sebičnejšem. Že zgoraj smo povedali, da gremo preko tega. Mi sicer vemo, kdo je pisal in koval tisti »apel«, ali dokazati zaenkrat to ni mogoče, ker brez dokazov in priči dotični lahko vse utaji. Ko pa bomo imeli dokaze, oz. priče, pa bomo postopali v smislu pravil, ki določajo za vsakega, kdor skuša škodovati Udruženju ali ruje proti njemu, prav izdatno določilo.

S tem smo to afero zaključili.

Izvršni odbor.

Kaj je izvršni odbor podvzel v obrambo naših pravic?

To vprašanje bo prišlo marsikomu na misel in nekaterim celo kot izrabljajoče sredstvo za demagogijo.

Naš Izvršni odbor je bil skozi celo dobo pred sprejetjem invalidskega zakona v aktivnem sodelovanju v borbi, ki se je vodila na vseh straneh za zakon. Pošiljal je vedno svoje odposlance ne samo k protestom, temveč tudi k važnim intervencijam celo na najvišja mesta. Niti enim ali drugim odbornikom, ki so bili kdaj v Izvršnem ali še prejšnjem Centralnem odboru se ne more očitati v tem oziru brezbriznosti.

Nekaj pred onim kritičnim časom, ko se je rešilo naše vprašanje, je Izvršni odbor, ne da bi dobil poziv, katerega je pričakoval iz Beograda, poslal svoja delegata, ki sta nesla našo obrambo popolnoma pripravljeno doli. Naš Izvršni odbor je pripravil kar se je dalo. Stiliziral je v kratkih potezih naše kardinalne za-

hteve, jih natisnil tudi v resolucijo, ki je bila predana vsem merodajnim faktorjem. Tudi osebna intervencija je bila izvršena na vseh mestih. Za to, ker je naš Izvršni odbor to storil, je postal v nekaterih očeh separatističen, kar mu še danes očitajo. Zato ker je uvidel potrebo in v kritičnem času nastopil sam, ko ni bilo drugih? Toda danes lahko rečemo, da ako bi bila akcija pri drugih tovariških odborih izven Slovenije tako zasnovana kakor pri nas, bi bilo mogoče upati na drugačen uspeh. Saj smo imeli za seboj vso našo maso, tudi neinvalidsko, ki se je gibala, protestirala in pošiljala telegrame, kakor bombe v Beograd.

Drugačnih sredstev legalne borbe ne poznamo. Nihče ne more reči, da si, v Sloveniji vojne žrtve pod vodstvom Izvršnega odbora niso na vse načine prizadevale doseči čim boljše vprašanje. Kdor je aktivno pri tem sodeloval, bo tudi pritrdil. Lahko trdimo, da

Velika skrb.

Namreč za nas vojne žrtve zelo skrbi država. Vlade so se mučile z nami in našim zakonom celo dolgo vrsto let, Narodna skupščina se je morala dolgočasiti, ko je poslušala čitanje projekta tega zakona, morala je glasovati in ne glasovati, govoriti za in proti, sprejemati deputacije »Udruženja«, čitati spomenice in protestne brzojavke iz cele države (ako jih je čitala) ali pa vsaj metati v koš in ubogi sluga je imel mnogo dela, da je odstranil vsak dan kupe popisanih protestov in spomenic. Potem je naposled zakon delal neprilike stavcem, tiskarni in se je moral tudi še podpisati.

To so velike skrbi. Hvala bogu, te so minule.

Ali k temu so prišle naenkrat druge. Pravilnik je treba k zakonu. Zopet skrb in razmišljanje in trud. Pa vse to radi teh preklicanih vojnih žrtev. Ali nič, tudi to se je naredilo v božjem imenu.

A sedaj?

Prevedba. Kaj, treba te vojne žrtve prevesti. To je, treba jim dati čutiti, kaj je to skrb za nje in morajo si zaslužiti to skrb in to prevedbo, da bodo tako deležni velike dobrote, težko sprejetega invalidskega zakona. In ukazano je bilo, da si mora vsaka vojna žrtev poskrbeti te in one dokumente, vzeti v roke popotno palico in iti na sodnijo, kjer se treba registrirati in javiti. In vse to do gotovega roka, — drugače ... drugače ugasne pravica biti invalid.

Zanimiva stvar, tragikomična zadeva. Invalid, ki mu je odtrgalo obe nogi, ali mu vzelo vid, ne bo več invalid, če se do tistega in tistega roka ne javi in ne prinese teh in onih dokumentov. Namreč v uradnih papirjih ni več invalid, a v resnici mu nogi, ali vid vseeno manjkata. O, če bi bilo drugače, da dotičnik, ki zamudi rok resnično preneha biti invalid, da se mu takoj vrne obe nogi in vid in da bo pri njem »status quo ante« predno se je pisalo 1914. leto, oho, to bi mi vsi nalašč zamudili. Ali tako smo se po bergljah in protezah, z vodnikom in na druge načine trudili, da nismo zamudili. Saj zakon tako vabljivo govori (vabljivo, aha?!), da je ta prijava potrebna zavoljo prevedbe, ker se s 1. aprilom izplačujejo invalidnine po novemu, po zakonu in bo vsekakor nekoliko več, kakor sedaj.

Zaslužili smo to prevedbo. Dokumente smo zbrali in jih vložili. In sedaj čakamo. April je rekel »zbogom« in je odšel. Invalidnino nosijo pošte za maj — po staremu. Še vedno po staremu. Zakaj, prevedbe še niso izvršene. Sodišča nimajo časa, ne gre, kakor si to invalidi mislijo, treba malo potrpeti, vse se uredi. Saj se ne zgube tisti krajcarji, bodo se izplačali nazaj. Vse do pičice, kakor se je vedno vse do pičice izplačevalo, kar je bilo podpisano. —

Mar ne? Mi, vojne žrtve imamo izkušnje v tem in zato lahko verjamemo. —

Ako vse tako pregledujemo in premišljamo, se nas mora lotiti smeh, smeh zlobe in ogorčenja.

Koliko neprijetnosti zares napravljamo mi, slepi, brez rok in nog, tuberkulozni, brez očeta, vdove brez kruha in pomoči našim poslancem in ministrom, ki vodijo in odločajo v Jugoslaviji. Zares, smilijo se nam vsi radi tega. Tu mi lepo in jasno vidimo, koliko skrbi napravljamo vsem in kako malo smo jim hvaležni za njih trud. Tu vidimo, kakor na dlani, kolikor je enim in drugim mar za nas »uboge reve zapuščene«. Invalidski zakon so nam dali, in on — se ne more uveljaviti v praksi, ker še nismo — čujte ljudje — prevedeni, ker nismo za vojne žrtve oficijelno proglašeni.

O, ironija ...

(Tu se mi je misel pretrgala in ne morem dalje. Saj se mi oprost, ker sem invalid.)

Ljubljanski invalid.

Nekoliko opomb.

(Dopis.)

Kot invalid zasledujem delovanje Izvršnega odbora, ne samo današnjega, nego tudi prejšnjih.

Na letošnjem občnem zboru ljubljanske podružnice in Izvršnega odbora, pa sem videl nekaj, kar mi ne da, da bi ne dal nekaj svojih pripomb k temu. In to, kar mi ni ugajalo, je bilo pljuvanje nekaterih članov na to, kar so delali sami poprej.

Kaj je bilo to? Kritiziranje in predbacivanje brez kakšnih tehničnih argumentov, da so si člani Izvršnega odbora delili posojila in honorarje.

Ljudje, ki so to kritizirali, so mislili, da so sedaj kar Izvršni odbor do živega snedli. Ali delegati podružnic na občnem zboru Izvršnega odbora in navzoče članstvo na občnem zboru podružnice Ljubljana je pomilovalno šlo preko tega. V mnogih iz nas se je vzbudilo vprašanje, ki so ga tudi pozneje, ko smo šli domov, izražali, da dotičnik, ki je največ o tem kričal, ni nič povedal, kako je on, ko je bil član Izvršnega odbora, prejemal honorarje. Saj ga vsi poznamo in vemo kako in zakaj je toliko kričal.

Ali zadeva je precej interesantna.

Ko kakšen član Udruženja prosi za podporo ali posojilo, se mu isto dovoli. Posojilo dobi, ako ima zato potrebno garancijo. Zakaj bi pa ne smel tega posojila dobiti invalid, ako da potrebno garancijo, ki je slučajno izvoljen v Izvršni odbor? Ali je takšen invalid manj invalid? Ali je takšen invalid manj potreben? Ali je takšen invalid manj — recimo — zaslužen?

Invalid kje tam iz vasi, ki dobi posojilo in ki organizacijo pozna le — mnogo je takih slučajev — ko treba odkje kaj izprešati, a drugače mu je nje prospeh in procvit proketo malo mar, je torej po mnenju tistih »kritikov« bolj vreden podpore ali posojila, kot pa invalid iz Izvršnega odbora? Ali ni to gorostasna demagogija?

Vsi invalidi, ki so potrebni, in teh mislim je 90%, smejo dobiti posojilo, ako je denar na razpolago, pa naj bo iz najoddaljenejši zakonite vasi in najmanj aktiven član, ali pa najbolj aktiven iz Izvršnega ali podružničnega odbora, ako da dolžno garancijo.

To je osnova in tisti, ki govori proti, zna to prav dobro, ker je bil tega mnenja včasih tudi on sam, ali noče znati sedaj, ko je njegov žalosten »jaz« prizadet.

Potem pa nagrade. O ti sveti Frančišek! Podpora se sme dati invalidu, ki ni ničesar za invalide naredil, niti minute časa porabil za organizacijo. A honorar se invalidu, ki je član Izvršnega ali pa podružničnega odbora, ne sme dati. On mora v svojem prostem času oprav-

ljati zastoj posle, za katere se navadnim ljudem, ki niso invalidi plačujejo urne plače.

Kaj misli takšen demagog, ki to trdi? Član Izvršnega odbora naj hodi zastoj po uradih poizvedovat ali priporočat za tega ali onega, ki med tem doma svoj čas porablja za služek? Član Izvršnega odbora naj po svojih službenih urah ostale proste ure prebije v organizaciji in naj dela in to zastoj, medtem, ko si neki drugi invalid, ki ni član Izvršnega odbora, poišče še postranske zasluge v svojih prostih urah — kateremu pa naj se podpora vsekakor prizna.

Te misli so mene in mnoge druge navdajale, ko sem na občnem zboru poslušal tiste nerodne »kritikarje«.

Pa ne bi pisal teh opomb, da bi se ne dogodil med tem še bolj zanimiv dogodek. Član sem tudi invalidske zadrage »Vzajemna pomoč«. Občni zbor je bil sklican. Prišli so člani, že davno prej sprejeti, pa tudi oni, pred kratkim sprejeti.

Pa čujte zanimivo stvar.

Prejšnji »kritiki« na občnem zboru so zavzeli stališče, da nimajo člani, ki niso sprejeti na seji, glasovalne pravice in tudi, ki še niso plačali deleža.

Sprejeto.

Ko pa se je zahtevalo, ali sta Krušič in dr. Turk sprejeta, pa se je pokazalo, da tudi ta dva, čeravno sta celo v načelstvu, nista plačala pravočasno deleža.

Skandal!

Načelstvo, ki samo ne plačuje deležev drugim preperečuje, da bi vstopili in plačali. Izborni.

Tu sem videl, da je ves ta prepireček v Izvršnem odboru in zadrugi le umetno uprizorjen z gotovo, pač vsakomur jasno tendenco. Ne! Ne boste! Intrigirajte in uganjajte demagogijo v svojem hlevu, v invalidski organizaciji in invalidski zadrugi ne boste.

Toliko za danes. Bom pa še posvetil v to temo o priložnosti.

Vsem invalidom pa povem:

Pazite se pred takimi dokazi nepravilnega poslovanja in vodenja organizacije. Oni so ničevni in skovani s prozornim namenom, škoditi organizaciji, kakor so to nekateri gospodje »napredni invalidi« baje povedali v »Jutru« v eni iz marčevih števil, kjer stoji sledeče:

»Napredno javnost in napredne narodne poslance pa pozivamo, da odklonijo podporo vsaki akciji, ki bi jo podvzel sedanjí ljubljanski Izvrševalni odbor.«

Tega, invalidi Slovenije, ne smete pozabiti.

J. F. F., invalid.

Naše gibanje.

Opozorilo. Vse one podružnice, katere še do danes niso predložile Izvršnemu odboru seznamov o izdanih godišnjih uverenjih za trikratno polovično vožnjo po železnici za leto 1925 in 1926, naj jih v teku 8 dni gotovo pošljejo. Obenem naj naznanijo, koliko uverenj še potrebujejo, da jih Izvršni odbor pošlje.

Naznanilo. Podpisani naznanjam celokupnemu članstvu Ljubljanske podružnice UVI, da odlagam predsedniško mesto podružnice in sicer iz zdravstvenih ozirrov. Zahvaljujem se vsem za izkazano naklonjenost in to zlasti celokupnemu odboru ter bilježim s tovariškim pozdravom Jernej Bajželj.

Pazite pri prošnjah. Invalidi, ki vlagate prošnje na Protežno delavnico v Ljubljani ali v Celju, ne pozabite navesti poleg natančnega naslova vedno tudi železniško postajo, ker mora v slučaju poziva Protezna delavnica izstaviti dovolilnico za prosto vožnjo, pri čemur mora vedeti za odhodno postajo.

Vprašanja za pokojnine. V kolikor smo zvedeli, Računovodstvo delegacije ministrstva financ, odsek za vojaške mirovine v Ljubljani sploh ne bo več uradno odgovarjalo na razna pismena vprašanja, zakaj kdo ne dobi pokojnine ali mu je prekinjena. Vpoštevalo bo le še dopise o spremembi naslova, omožitvi ali radi kakih event. tehničnih napak, vse drugo pa bo šlo nerešeno med spise. Prihajati je pričelo toliko nepotrebnih vprašanj, da samo zadržujejo delo z računskimi posli in likvidiranjem. Jasno mora biti, da računovodstvo takoj nakaže novo pokojnino, ko dobi pravomočni sklep o prevedbi, poprej pa ne sme, zato so nepotrebna razna vprašanja. Koliko komu pripada, more razvideti iz sodnega sklepa o prevedbi.

Prevedbe in prejemki. Opažamo, da dobivajo nekateri v sklepih prevedbe napačna priznanja invalidnih oziroma doklad. Posebno glede doklad za otroke se dogode nedostatki. Zato priporočamo, da naj vsak natančno preračuna po invalidskemu zakonu, koliko mu pripada,

ali pa vpraša za pojasnilo svojo podružnico. To pa radi tega, da lahko vloži pravočasno pritožbo, ker po 30 dneh od dostavitve je potem že prepozno.

Razpisani mesti. Pri okrajnem sodišču v Novem mestu je oddati mesto vodje zemljiške knjige.

Pri okrajnem sodišču v Kočevju pa se odda mesto pisarniškega uradnika.

Za obe službi je vlagati prošnje do 16. maja 1926 na Predsedstvo okrožnega sodišča v Novem mestu.

Natečaji za restavracije. Subotška direkcija drž. železnic nam javlja, da se vrši 31. maja t. l. ob 11. uri licitacija za zakup bifeja na postaji Horgoš. Zakupnik mora postaviti kiosk. Ponudbe se vlagajo s potrebnimi dokumenti do gori navedenega dne na direkcijo drž. železnic v Subotici. Kavcija znaša 5%, ki se mora položiti v glavno blagajno navedene direkcije.

V tukajšnjem Uradnem listu je razpisano:

1. Kolodvorska restavracija v Novem mestu. Licitacija bo dne 15. maja t. l. ob 11. uri. Ponudbe poleg kavcije 5% ponudene svote je vlagati pod »Ponudba k št. 63031/26 za kolodvorsko restavracijo na postaji v Novem mestu« do gori omenjenega dne.

2. Kolodvorska okrepčevalnica na Rakeku. Licitacija bo 15. maja t. l. ob 11. uri. Ponudbe kakor ad 1. pod naslovom »Ponudba k št. 63032/26 za kolodvorsko okrepčevalnico na postaji na Rakeku«.

Obe ponudbi ad 1. in 2. se vložita pri Direkciji drž. železnic v Ljubljani.

Za samostojne stavboobrtne koncesije. Koncesije za zidarski, tesarski, kamnoseški in vodnjakarski obrt so bile do sedaj v ljubljanski oblasti prekinjene. Glasom naredbe velikega župana št. 136 v Ur. l. št. 30 iz leta 1926 pa je zopet dovoljeno izdajati omejene koncesije za gori navedene stroke. Na to opozarjamo invalide, ki hočejo postati v gori navedenih poklicih samostojni mojstri.

Invalidi iz Ljubljane, ki imajo veselje do petja, naj se javijo v pisarni podružnice ali izvršnega odbora v Ljubljani.

Zahvala. Uprava lista »Slovenski Narod« nam je poslala za vojne invalide znesek 200 Din, katere je daroval gosp. polkovnik D. Milivojević iz Ljubljane mesto venca na grob pokojne ge. M. Sušteršič-Tičar. Plemenitemu darovalcu izrekamo najpristranejšo zahvalo.

Nova trafika. V vasi Goštinca, srez Litija se namerava ustanoviti nova trafika. Reflektanti, ki razpolagajo z lokali in kapitalom, naj se zglase med uradnimi urami pri Podružnici UVI v Ljubljani.

Ponudba zasluga. Invalidi in vdove, ki bi si hoteli z raznašanjem nekih izdelkov zaslужiti precejšne svote, naj se zglase pismeno na upravo našega lista. Potrebna je samo malenkostna garancija za blago, pa si lahko vstvarijo eksistenco.

V Selu pri Tuhinju je dne 1. aprila t. l. ob 3. uri zjutraj nastal požar pri Jakobu Piršu. Hlev je popolnoma zgorel, hišo pa se je posrečilo deloma rešiti, ker je k sreči prišla pravočasno pomoč. Obstojala je nevarnost, da bo zgorela cela vas. Kdo je zažgal je neznano.

Ormož. Umrla je, zadeta od kapi, vojna vdova Marija Križan. Zapustila je 12 letnega fantiča, ki nima sedaj nikogar, da bi skrbel zanj. Ali mu bo nadomestil očeta invalidski zakon?

Zopet eden. Dne 29. III. t. l. je preminul v Invalidskem domu v Celju tovariš invalid Turnšek Gregor, rodom iz Trbovelj. Pogreb se je vršil dne 30. t. m. Blagemu tovarišu ohranimo trajen spomin, sorodnikom pa naše sožalje.

Smrtna kosa. Dne 11. aprila t. l. je umrl v Invalidskem domu v Celju vojni invalid ter vesten član tukajšnje podružnice Sadar Ivan, rodom iz krškega okraja. Podlegel je zavratni bolezni jetiki, katero si je nakopal v vojni. Umrlemu tovarišu ohranimo trajen spomin, sorodnikom pa naše sožalje.

Mokronog. Naša podružnica je imela redni občni zbor dne 17. I. t. l. v gostilniških prostorih gosp. Fr. Jeriča. Tov. Karol Hočevnar otvori občni zbor, konstatira sklepčnost in preide na dnevni red. Za predsednika občnega zbora je bil enoglasno izvoljen tov. Roman Kramaršič, kateri prevzame nadalje vodstvo občnega zbora. Poročila odbornikov je vzelo članstvo z odobravanjem na znanje in podalo na predlog nadzornega odbora absolutorij.

Pri novih volitvah je bil enoglasno izvoljen za predsednika zaslužni tov. Rom. Kramaršič, za podpredsednika tov. Lojze Šetina, za odbornike upravnega odbora tov. Milan Vrtovec, Jože Novak, Frančiška Klemenčič, Marija Lovše, za namestnike upravnega odbora Jože Brzin, Karol Hočevnar, Ivan Zavrl, v nadzorni odbor tov. Anton Gorenc, Iv. Znidaršič, Iv. Markovič, namestnika Fr. Knez, Helena Okrajšek. Novoizvoljeni predsednik Rom. Kramaršič pozivlja članstvo, da se naroči na svoje glasilo Vojni invalid, ga čita, da izve kaj se dela v naši organizaciji. Tov. predsednik je tudi izčrpno raztolmačil dobre in slabe strani invalidskega zakona, kar so navzoči z največjo pozornostjo zasledovali. S pozivom, da naj članstvo dela na to, da bode naša organizacija čim številnejša in sporazumna v delu, zaključil dobro uspeši občni zbor.

Kranj. Dne 31. januarja 1926 se je vršil redni občni zbor naše podružnice. Tov. Jos. Vodir otvori občni zbor, pozdravi člane in delegata IO tov. Stanko Tomca, kateri je bil tudi izvoljen za predsednika občnega zbora. Poročila odbornikov je bilo vzeto z odobravanjem na znanje. Z zanimanjem je tudi članstvo sledilo izvajanjem tov. St. Tomca o zakonu in drugih aktualnih vprašanjih. Nov odbor je sledeči: Predsednik Zadražnik Franc ml., podpredsednik Knapič Matija, tajnica Krišelj Marija, blagajničarka Antonija Schwarz, odbornik Vodir Jože, namestniki upravnega odbora Koplenik Blaž, Gašperlin Nežika, Zupanc Vencelj, nadzorni odbor, Štular Franc, Gros Nikolaj, Andrie Franc, namestnika Gerkman Mihael, Mubi Marija.

Podružnica U. V. I. Gornja Radgona je imela svoj redni občni zbor dne 14. februarja 1926, katerega je vodil tov. delegat Albin Bevc. Iz poročil odbornikov je razvidno, da je bilo njihovo delo le v korist podružnice, kar se je še posebno pokazalo pri prijavih na sodišču, ko je šel odbor vsem članom na roko. Na predlog nadzornega odbora poda občni zbor celemu odboru absolutorij. Pri novih volitvah je bil izvoljen ponovno stari odbor in sicer: Upravni odbor tov. Golob Josip, Verzel Leon, Puklavec Franc, Mir Matej, Vajs Ivan, namestniki: Kaučič Ferdinand, Vukan Štefan, Leskošek Josip, nadzorni odbor: Klobasa Franc, Rožman Fr., Osojnik Franc, namestnika: Vajs Terezija, Kajdič Matija. Delegat IO tov. A. Bevc je obrazložil dobre in slabe strani invalidskega zakona;

poročal o delu IO, kar je vzelo članstvo z odobravanjem na znanje. Ko je bil dnevni red izčrpan, je zaključil predsednik dobro uspehi občni zbor.

Podružnica U. V. I. v Trzinu je imela svoj redni občni zbor dne 24. januarja 1926. Tov. Markič otvoril občni zbor, pozdravi navzoče članstvo posebnost. Še tov. delegata Miroslava Osana, katerega tudi predlaga za predsednika občnega zbora, kar vzame članstvo z odobravanjem na znanje. Tov. M. Osana prevzame vodstvo občnega zbora, se zahvali članstvu za udeležbo in preide takoj na dnevni red. Poročilo uprave, kot nadzornega odbora vzame članstvo na znanje in poda odboru absolutorij. Pri volitvah so bili izvoljeni naslednji tovariši: Ivan Klemenčič, predsednik, Roman Prater, podpredsednik, Mihael Megušar, tajnik, Mihael Svegelj, blagajnik, Pavel Novak, Gašper Vuk, Ivan Markič, namestniki upravnega odbora, Ignac Kveder, Ignac Deiman, Ivi Hafner v nadzorni odbor, Jože Kobničar, Franc Praprotnik namestniki nadzornega odbora. Tov. delegat M. Osana je obširno poročal o delovanju IO v borbi za zakon, tolmačil istega, ter dal pojasnila članstvu na razna vprašanja. Ko je bil dnevni red izčrpan, je zaključil tov. delegat občni zbor.

Šoštanj. Kljub slabemu vremenu je bila udeležba na občnem zboru dne 23. marca dovoljna. Vred prezaposlenosti pri IO je bil navzoč kot pooblaščen delegat tov. Jenko iz Celja, ki je tudi vodil občni zbor.

Stari odbor s predsednikom tov. Armon se je celo leto trudil, da je opravljal naloge in pridobival finančno podlago, posebno pa je deloval ob času predvečbe.

Nov odbor je sledeči: Predsednik tov. Aram, podpredsednik Skorinšek, tajnik Gobec, blagajnik Privšek, odbornik Aglič, namestniki Stojan, Plešnik, Lichtenegger. Nadzorni odbor Potočko, Goršek, Gorčar, namestnik Vošnjak in Angela Röck.

Žiri. Pri nas se je vršil 6. redni občni zbor dne 17. januarja 1926, čigar udeležba je bila nadvse povoljna. Za predsednika občnega zbora je bil izvoljen tov. Jos. Drenek, kateri prevzame svoje mesto. Iz izčrpnih poročil upravnega odbora je bilo razvidno, da se je odbor trudil, kolikor je bilo v njegovi moči, povzdigniti podružnico v moralnem kot gmojnem oziru, za kar se mu podeli na predlog nadzornega odbora absolutorij.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: Ivan Šubič, predsednik, Jakob Tavčar, podpredsednik, Terezija Jereb, tajnica in blagajničarka, Matevž Seljak, Jos. Mravlje, Jos. Drenek, odborniki upravnega odbora, Iv. Kacin, Razpet Fr., Ivana Gantar, namestniki uprav. odbora, Debeljak Matija, Jesenko Franc, Šubič Val., Trček Janez v nadzorni odbor in njih namestniki. Predsednik zaključil po kratkem in stvarnem razpravljanju našega invalidskega zakona, dobro uspehi občni zbor.

Kamnik. Občni zbor naše podružnice se je vršil dne 24. II. 1926. Udeležba tega občnega zbora je bila nadvse sijajna, kar do sedaj ni bilo v navadi. Tov. predsednik otvoril občni zbor, pozdravi tov. delegata Iv. Sterleta in članstvo ter preide takoj na dnevni red. Za predsednika občnega zbora je bil izvoljen tov. Belin Fr., kateri na kratko poroča, s kakšnimi težkočami se je moral boriti, da je spravil podružnico v redno poslovanje. Priredila je več dramatičnih predstav in božično. Da je pa vse to tako lepo izpadlo, bodisi v moralnem in finančijalnem oziru, se je zahvaliti kamniškemu meščanstvu, kot IO v Ljubljani. Iz poročil ostalih odbornikov je razvidno, da so bili vsi na svojem mestu in se jim zato podeli absolutorij. V odbor so bili enoglasno izvoljeni sledeči tovariši: Tov. Fr. Belin za predsednika; Šubič Viktor, Bremsak Fr., Maly Iv., Janežič Gašper, Letnar Benedikt, Veiseizl Mihael, Zum Franc, Sterle Ivan, Kopitar Ivan, Tičar Franc, Sodnik Valentin, Glinšek Franc, Završnik Fr., Ulčar Marija, Kramar Ivana v upravni in nadzorni odbor ter njih namestnike. Tov. delegat Ivo Sterle obrazloži slabosti novega zakona, poroča o delovanju IO in razjasni več stvarnih vprašanj, tičočih se organizacije. Ko je bil dnevni red izčrpan, zaključil predsednik občni zbor.

Konjice. Dne 24. I. t. l. se je vršil občni zbor tukajšnje podružnice, ki je bil izredno dobro obiskan. Po poročilu funkcionarjev o delovanju je bil z odobravanjem podan absolutorij. Delegat IO tov. Tome je natanko pojasnil postopanje glede predvečbe ter obrazložil podrobno tudi invalidski zakon ter njega dobre in slabe strani. Žalibog je našlo članstvo več slabih strani. Ni se moglo vzdržati kritike, ko je čulo, da se invalidnina deli po šaržah in davkih, ne pa po nesposobnosti. Čuli so se ogorčeni klici: Ali ni vse ranjence enako bolelo? Pri mobilizaciji se ni nobenega vprašalo, koliko plača davkov. Tovariš Bruderman je v

lepih besedah govoril o potrebi in pomenu organizacije, da se take določbe zboljšajo. Govornik je žel mnogo odobravanja. Nov odbor sestoji iz tov.: preds. Bruderman, tajnik Podlunšek, blagajnik Vavpot, odbornika tov. Dvornik in Petelinček, zaupničvi dvori Rušnik in Gošnik. Nadzorni odbor: Mašera, Bukovnik, Kolarič, nam. Stemberger, Bergles, Gorenjak, Višnar in Wegmacher.

Velike Lašče. Pri nas se je vršil občni zbor dne 31. januarja 1926. Udeležba je bila najštevilnejša izmed vseh, kar se jih je do sedaj vršilo pri naši podružnici. Občni zbor je otvoril predsednik tov. Jos. Prijatelj, se spomnil dveh umrlih tovarišev, članov naše podružnice ter predlagal za predsednika občnega zbora tov. delegata IO. Slavko Benedika, našega rojaka, kar je bilo enoglasno sprejeto. Po poročilih podružničnih funkcionarjev, je razvidno, da je bilo delovanje odbora nadvse zadovoljivo, za kar mu je bil podeljen absolutorij s pohvalo. Nato je bil izvoljen novi odbor in sicer: Joško Prijatelj, predsednik, Jože Debeljak, Iv. Praznik, Franc Novak, Franc Prijatelj v upravni odbor, Iv. Tiselj, Feliks Peterlin, Josip Marolt, namestniki upravnega odbora; Ivan Mencin, Štefan Ivančič, Josip Peterlin v nadzorni odbor, Jože Žužek, Jože Garbas, namestnika nadzornega odbora. Tov. delegat Slav. Benedik je raztolmačil naš novi zakon in obširno opisoval borbo, ki se je vršila pred sprejetjem zakona. Njegova izvajanja so vzeli tovariši z odobravanjem na znanje. K slučajnostmi se oglasi tov. Iv. Peček, kateri je opozoril, da nimajo v vojni padli vojaki iz naše župnije še spomenika in je dolžnost podružnice, da se ona zavzame za to akcijo.

Opomba ured.: Čuli smo že, da se je ustanovil pripravljalen odbor za postavitve spomenika in mu želimo mnogo uspeha.

Zdravilstvo.

VITAMINI.

Vitamini so hrana, neobhodno potrebna zdravju. Odkrili so jih leta 1911 ob priliki proučevanja boleznih beri-beri. Našlo se je, da je ta bolezen napadala organizem, kot posledica pomanjkanja nečesa v hrani, s katero se je bolnik hranil. Proučevanja so se vodila na bolnikih, ki so se hranili z riževimi luskinami in našlo se je, da se je bolnik hitro opomogel, ako se mu je v hrano dal tisti del riža, ki je bil odstranjen pri luskanju — torej luskinice.

To odkritje pri boleznih beri-beri je vplivalo, da so se začela proučevanja tudi z drugimi hranili in dosegli so izvanredne rezultate. Našlo se je, da tudi bolezen pelagra, polineuritis in mnoge druge nastajajo kot posledica pomanjkanja nekih substanc v hrani, katero uživamo. Te substance so imenovale vitamini, najbrž radi tega, ker so mislili, da so protinške prirode, imajoč v sebi modificirano formo amonijaka ali »amina«. Odtod tudi ime »vitamonijska«.

Ker se proučevanje vitaminov ne more vršiti na kemični način, so proučevali na malih živalicah, kakor golobih, miših, zajčih in tako dalje potrebno hrano, ki se je imela proučiti. Na ta način se je dognalo, kakšen vitamin ima ta ali ona hrana in kako se katerega bolezni zdravi s to ali ono hrano.

Našlo se je po dosedanjih preizkušnjah, da so tri vrste vitaminov in da so neobhodno potrebni za pravičen razvoj zdravja. Imena tem vitaminom so dana z začetnimi črkami latinske abecede. Tako je prvi vitamin poznani pod imenom »A«, ali v masti raztopljiv, ker se nahaja v živalski in rastlinski masti. Mnogo ga je v mlečni masti (maslu) jajcem rumenjaku, v zelenjavi. On neposredno vpliva na rast in zdravje telesa.

Drugi poznani vitamin je »B«, ali v vodi raztopljiv. Ta vitamin je v mleku, zelenjavi in drugih. Proti vročini je odporen kakor vitamin »A«. Ta vitamin preprečuje razne nervne bolezni in jih zdravi.

Tretji poznani vitamin je »C«, ki ga poznajo tudi pod imenom »antiskorbutik«. Raztopljiv je v vodi in zelo občutljiv za toploto. Njega je mnogo v pomarančnem soku, limoni, paradižniku in v drugem sadju in sočivju.

Vitamini, ki so raztopljivi v vodi, so zelo potrebni za vzdrževanje življenja. Organizem, ki ne dobi teh vitaminov, kmalu ugasne.

Nahajajoči se vitamini v človeški hrani so razdeljeni tako, da se lahko takoj klasificira hrana po njih. Nekatera hrana nima niti enega vitamina, nekatera ima enega, druga zopet dva, tretja zopet vsa tri. Tako na primer surovo maslo nima vitamina »B« in »C«, ker so isti v vodi raztopljivi ostali v vodi, ki se je secedila s surovega masla. Ima pa 4 količine vitamina »A«.

Surov krompir ima 3 količine vitamina »B« in 3 vitamina »C«. Zelje 3 količine »A«, 3 »B« in 4 »C«. Pomaranče 1 »A«, 2 »B« in 6 »C«. Nekuhamo mleko 3 »A«, 3 »B« in 2 »C«. Sirotka 1 »A«, 3 »B« in 1 »C« itd.

Kakor sledi iz tega, so vitamini najbolje predstavljeni v mleku, ki ima še poleg vitaminov tudi druge važne hranilne snovi, je treba uporabljati mleko kakor največ za hrano. To dokazuje sama priroda, ki zahteva, da se otroci — dojenčki hranijo samo z mlekom.

Raznoterosti.

Kdor drugim jama koplje... Nedavno se je dogodil v vzhodni Indiji, zasedeni seveda po Angležih, tale dogodek:

Neka žena je potovala s svojim edinim otrokom z omnibusom, edinim vozilom mogočim v onem kraju. Ko so že vsi potniki izstopili, ostali sta edino še mati in hčerka, ki ste nameravali potovati v oddaljeni kraj Tinnevely. Šofer je videl, da ima mati pri sebi draguljev v vrednosti do 2000 rupij. Ko je videl, da nima v omnibusu nikogar drugega nego ti

dve ženski bitji, je motor ustavil, oropal ju draguljev, ter ju vrnil v potok, v katerem pa je bilo slučajno zelo malo vode.

Naslednji dan se je šofer vračal z omnibusom ter na istem mestu obstal. Omnibus je bil sedaj poln potnikov. Šofer se je hotel prepričati, ali sta njegovi žrtvi prejšnjega dne v resnici tudi že mrtvi.

Toda videl je, da sta, čeravno popolnoma onemogli, vendar še živi. V svrhu, da ju popolnoma zamoči, je dvignil velik kamen, katerega je hotel vreči na nju, toda pri tem se je pa dvignila strupena kača, takozvana kobra, napadla nadlegovalca ter ga skoraj v trenutku umorila.

Potniki so seveda pri tem postali pozorni, osvobodili ženo in otroka ter našli v skrivališču dragulje, katerih ju je šofer oropal.

Književnost.

Štiri leta v ruskem ujetništvu. V dodatku: zgodovine ruskega naroda. Napisal in založil Josip Grdina. Ljubljana 1925. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena vez. Din 100, broš. Din 80. Impozantna knjiga, velik format na 611 straneh finega papirja. Pisana od prve besede do zadnje zanimivo, napeto, živo, resnično. Kdor bo začel knjigo brati, je ne odloži preje, dokler ne bo prebral vse. Kolikokrat silimo v znanje, ki so bili v ruskem ujetništvu, da nam naj povedo kaj o Rusiji, o boljševitih in o tej ali oni zanimivosti. To bo odslej odpadlo. Vzemimo Grdinovo knjigo v roke in beri. Našel boš popisano gorje in grozo, pomanjkanje in žito, pa svet solnce in ljubezen, smeh, kratkočasje, pouk, zanimive opise tujih krajev, rek, ljudi. Pisatelj je izredno fin opazovalec. Povsod ima svoje oko. Prav nič mu ne uide. Knjiga je strogo objektivna. Nikjer ne vidi samo senec, nikjer samo solnce. Ni prijatelj nikogar, in nikogar tudi ne sovraži, povsod po svetu najde prijazne in postréžljive ljudi, pa tudi zoperne sitneže in brezsrčneže. Seznani nas določba z ruskimi običaji pri ženitvi, poroki, na Veliko noč itd. Nazorno popisuje, kako ruski mušik obdelava svoje polje, kako seje, žanje, si pripravlja kurivo itd. Vines so prepleteni dogodki novejščnega značaja, ki izzvene vsi lepo zaokroženo. Številni spomini na domovino dajo življenju v tujini domotožno ozadje, ki se po vsji knjigi bohotno prepleta. Za nas Slovence, ki smo imeli toliko naših bratov v ruskem ujetništvu, bo knjiga živ spomin na polpretekli čas, ki smo ga doslej poznali samo po pripovedih nekaterikov. Zadnja poglavja, od Budimpešte naprej pa nam privabijo živo pred oči dneve naše osvoboditve ob prevratu. In po teh opisih sklepajoč, ki nam jih je pisatelj podal povsem verno in resnično, lahko trdim, da je vsa knjiga en sam resničen dogodek. Oprema knjige, tisk in papir sta zelo elegantna. Ker knjiga ni samo zabavna, ampak tudi vrlo poučna, zato naj bi jo šolske oblasti priporočile v nabavo vsem ljudskim, meščanskim in srednjim šolam. Jezik je vseskozi lep, gladek, čist. Dodatek knjige — zgodovina ruskega naroda — od strani 457—611, bo bogat vir za predavanja po društvi in za vsakogar, ki se hoče poučiti o ruski zgodovini po nepristransko pisani besedi, ki pa v kljub temu gorko simpatizira z našimi brati. Podobne knjige Slovenci še nismo imeli.

Tovarišem invalidom in vojnim vdovam priporočam kupovanje svežega mesa, kakor tudi raznih mesnih izdelkov, kranjskih klobas, salam, prekajenega mesa, slanine itd. v moji vedno sveži zalogi. Blago je prvovrstno. Razpošiljam tudi po pošti. Za vojne žrtve stalne odjemalce ali pri enkratnem nakupu nad 5 kg znatni popust.

Tovarišem po deželi se priporočam tudi za nakup klavne živine. Dopisnica zadostuje.

JANKO ZEVIK, mesar, 60% invalid

Šiška: Živilski trg ali Dunajska cesta 41 (v hiši g. Peterca).

Nov krojaški šivalni stroj

prodam vsled izselitve. Ceno pove upravništvo tega lista.

ALEŠ JAKLIČ

iz Ravnika p. Št. Rupert pri Mokronogu

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.

Odgovorni urednik: Miha Serbec.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zanjo odgovarja: France Štrukelj.